

Akavan
opiskelijat

Akavan opiskelijoiden

**Eduskunta-
vaalitavoitteet
2027**

ISBN 978-952-7281-89-5
Kuvat: Aleksi Murtojärvi
Taitto: Liisa Valtonen

Akavan opiskelijoiden eduskuntavaalitavoitteet

Katsomme asioita korkeakoulutuksen ja työelämän kohtaamispiisteestä.

Akavan opiskelijat edistää yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden sekä vastavalmistuneiden korkeakoulutettujen etuja. Edustamme Akavan liittojen opiskelijajäseniä, joita on yli 127 000.

Toimintamme näkökulma ei rajaudu mihinkään opintoalaan tai oppilaitokseen, vaan nostamme esiin korkeakouluopiskelijoiden yhteisiä valtakunnallisia etuja. Edunvalvontamme kattaa erityisesti koulutus-, työvoima- ja sosiaalipoliittiset asiat. Tähän ohjelmaan on kirjattu Akavan opiskelijoiden eduskuntavaalitavoitteet eduskuntavaaleihin 2027.

Asiakirja on jaettu työelämää ja koulutusta koskeviin tavoitteisiin. Kaikkien tavoitteiden painopisteenä on opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden tulevaisuususkon kohentaminen sekä

työelämäpelon ehkäiseminen. Työelämäpelko tarkoittaa epävarmuutta työllistymisestä, työntekijän oikeuksien ja etujen toteutumisesta sekä osaamisen riittävydestä. Opiskelijalla pitää olla turvattu toimeentulo ilman velkaantumisen pakkoa. Riittävä toimeentulo luo perustan opiskelurauhalle, ja sen turvaaminen hyödyttää yksilöiden ohella koko yhteiskuntaa vahvistamalla koulutuksen aikana saatua työelämäosaamista ja tulevaisuuden kasvua.

Nuorten tulevaisuususkko on heikentynyt huomattavasti viime vuosina. Mieleni terveys on #TärkeäOsaMinua -kampanja osoitti, että opiskelijoita painavat monet huolet työllistymisestä, mikä johtuu ongelmista koulutuksessa sekä työmarkkinoilla. Tämä heijastuu opiskelijoiden pelkona työelämään siirtymistä kohtaan ja pelkona tehdä elämän suuria päätöksiä, jotka koskevat esimerkiksi perheen perustamista ja aloilleen asettumista. Niihin liittyvät olennaisesti suuret taloudelliset investoinnit ja ennen kaikkea se, ettei niitä uskalleta tai voida tehdä. Jotta opiskelijat voivat keskittyä osaamisensa, uransa ja elämänsä rakentamiseen, he tarvitsevat uskoa siihen, että tulevaisuus kantaa. Akavan opiskelijat rakentaa tulevaisuutta, jossa koulutus- ja osaamistaso on korkealla, koulutuksen arvo tunnustetaan ja työelämään siirtyminen on sujuvaa.

Työelämä

Työelämävalmiudet

Tarvitsemme Suomessa osaavaa työvoimaa, joka kykenee vastaamaan nopeasti muuttuvan työelämän tarpeisiin. Teknologinen kehitys, työn murros ja pienenevät ikäluokat asettavat painetta sekä koulutusjärjestelmälle että yksilöille, joiden on entistä tärkeämpää oppia ja uudistua läpi elämän. Jotta osaaminen pysyy ajan tasalla ja yksilöt voivat siirtyä joustavasti koulutuksesta työelämään ja takaisin, jatkuvaa oppimista pitää tukea konkreettisesti.

Työelämäyhteyksien vahvistaminen jo opintojen aikana kaikilla korkeakoulutasoilla lisää opiskelijoiden valmiuksia siirtyä työelämään ja vastata työn vaatimuksiin. Samalla on tärkeää puuttua työelämässä aloittamiseen liittyvään epävarmuuteen ja pelkoihin, jotka voivat alkaa jo koulutuspolun varhaisessa vaiheessa.

- Työelämäasioihin ja -tietoisuuteen, kuten keskustelu- ja ryhmätyötaitojen kehittymiseen ja tunnistamiseen, panostetaan korkeakouluissa, jotta siirtyminen työelämään on sujuva.
- Työelämään sopivien kieli- ja kulttuuriopintojen tarjontaa kehitetään ja mahdollistetaan opintojen suorittaminen myös työajalla.
- Valtio ja työmarkkinajärjestöt valmistelevat yhdessä ratkaisuja, joilla tehokkaasti edistetään korkeasti koulutettujen nuorten asiantuntijoiden laadullista työllistymistä unohtamatta kansainvälisiä osaajia.

Kansainväliset osaajat

Noin puolet kansainvälisistä opiskelijoista muuttaa pois Suomesta opintojensa päätyttyä. Työnantajat eivät arvosta ulkomailla hankittua osaamista, ja tilannetta vaikeuttaa vieläkin vaikeus päästä osaksi suomalaisia verkostoja. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä, jotka aikovat jäädä Suomeen, on laskenut 7 prosenttiyksikköä vuoden 2024 ja 2025 välillä. Syitä lähtöaikeisiin ovat työttömyys, tiukentunut maahanmuuttolainsäädäntö ja yleisen taloustilanteen heikkeneminen. Kansainvälisistä opiskelijoista, jotka tekevät työharjoittelun tai opinnäytetyön tai ovat kesätyössä Suomessa, 80 prosenttia jää maahan valmistuttuaan, kun taas ilman tällaista kokemusta vastaava luku on vain 20 prosenttia. Siksi esitämme, että:

- Kansainvälisten opiskelijoiden opintoihin sisällytetään laadukasta, jatkuvaa ja korkeaa osaamistasoa tavoittelevaa kotimaisen kielen opetusta osaksi tutkintoa.
- Korkeakoulutuksen kielenopetuksen resursointia lisätään opetuksen tarjonnan varmistamiseksi sitä tarvitseville.
- Kaikille Suomessa korkeakoulututkinnon, myös alemman AMK-tutkinnon, suorittaneille, oleskeluluvan kieliopintokriteerit täyttävälle myönnetään pysyvä oleskelulupa heidän kiinnittämisekseen yhteiskuntaan.

- Kansainvälisten opiskelijoiden maksamien lukukausimaksujen tulee olla verovähennyskelpoisia valmistumisen jälkeen Suomeen työllistyessä.
- Rakenteellista rasismia poistetaan aktiivisesti korkeakouluissa, työelämässä ja opiskelijayhteisöissä realistisilla työnhaku- ja kielivaatimuksilla, anonyymiä rekrytointia lisäämällä sekä esimerkiksi valtioneuvoston toimenpideohjelman mukaisilla häirinnän ja syrjinnän vastaisilla ohjeistuksilla.
- Kansainvälisten opiskelijoiden tutkintoihin pitää sisällyttää suomalaisia työelämätaitoja sekä kotimaisten kielten opintoja.

Määräaikaisuudet

Määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden solmimisesta on tulossa työnantajille ja -tekijöille uusi normi. Opiskelijoille ja vastavalmistuneille tämä tarkoittaa, että jo valmiiksi epävaikassa elämäntilanteessa joudutaan tarttumaan määräaikaisuuteen, mikä hankaloittaa tulevaisuuden suunnittelemista ja aloilleen asettumista.

Määräaikaisuuksista on haittaa opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden lisäksi yhteiskunnalle, joka kärsii siitä, etteivät opiskelijat ja nuoret työllisty vakituisesti ja rakenna omaa elämäänsä. Määräaikaisuudet myös lisäävät työelämässä tapahtuvan syrjinnän, erityisesti raskaussyrjinnän riskiä, mikä heikentää edelleen perheen perustamisen edellytyksiä.

- Kaikille määräaikaisuuksille pitää olla perusteltu syy, jotta monella toimialalla yleinen määräaikaisuuksien ketjuttaminen vähenee.
- Työntekijällä pitää olla oikeus irtisanoutua myös määräaikaisesta työsuhteesta.

Koulutus

Osaamistason nostaminen

Nostamalla maan koulutus- ja osaamistaso prioriteettilistan huipulle keskitytään kasvattamaan tulevan sukupolven osaajia. Suomen korkeakoulutuksen opiskelijamäärät ovat kasvaneet 12 prosenttia vuosina 2015–2022, joka selkeästi ylittää OECD-maiden keskiarvon (5 prosenttia). Samalla opiskelija-kohtaiset menot ovat laskeneet 13,5 prosenttia, kun muissa OECD-maissa ne ovat kasvaneet keskimäärin 8,6 prosenttia. Suomen on panostettava korkeakoulutukseen enemmän, jotta palaamme kansainväliseksi kärkimaaksi koulutuksessa. Ilman laadukkaita ja pitkäjänteisiä koulutusinvestointeja Suomi ei pysty uudistumaan, kasvattamaan osaamistaan tai säilyttämään asemaansa osaamisintensiivisenä ja kilpailukykyisenä taloutena. Opiskelijoiden mahdollisuus keskittyä päätoimisesti opintoihin on edellytys yksilön hyvinvoinnille ja oppimiselle sekä koulutustason nostamiselle.

- Yli 60 prosenttia 25–34-vuotiaiden ikäluokasta pitää olla korkeakoulutettuja 2040-luvulle mennessä, ja Suomen pitää pyrkiä koulutuksessa kansainvälisten verrokkimaiden kärkeen.
- Jokaiselle opiskelijalle täytyy mahdollistaa laadukas koulutus alueeseen ja korkeakouluun katsomatta.
- Luodaan lakkautetun aikuiskoulutustuen tilalle ratkaisuja, jotka mahdollistavat työelämässä jatkuvan oppimisen sekä uudelleen kouluttautumisen.
- Korkeakouluopiskelijoille suunnattujen harjoittelupaikkojen määrää ja niiden luomiseen kannustavia resursseja on lisättävä, jotta opiskelijan valmistuminen ei viivästy harjoittelupaikan puuttumisen takia.

Koulutuksen resursointi

Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuus Suomessa (39 prosenttia) on edelleen matalampi kuin OECD:n keskiarvo (48 prosenttia) ja olemme erityisesti jääneet jälkeen muista Pohjoismaista. Koulutusmäärien nostoa on siis edelleen jatkettava, missä oleellista on oikeanlainen resursointi. Korkeakoulutettujen määrän nostamisen lisäksi tarvitsemme Suomessa laadukkaita tutkintoja ja työelämävalmiita osaajia. Tämä vaatii, että koulutuksen rahoitusta ja resursseja lisätään. Aloituspaiikkojen ja opiskelijamäärien lisääminen ilman resurssien lisäämistä tarkoittaa, että henkilökunnan, tilojen, palveluiden ja opetusmateriaalien on riitettävä yhä useammalle opiskelijalle. Akavan tavoite on nostaa korkeakoulujen rahoitustaso 10 miljardin luokkaan koulutustason ja -laadun varmistamiseksi.

- Tutkintoon johtava korkeakoulutuksen pitää olla maksutonta kaikille opiskelijoille.
- Avoimilla korkeakouluilla ei pidä olla tutkinnonmyöntämisoikeutta.

- Koulutuksen resursointiin pitää tavoitella parlamentaarista sopua hallituskausien yli ulottuvasta suunnitelmasta, joka mahdollistaa pitkän tähtäimen suunnitelmallisuuden ja ennakoitavuuden korkeakouluille.
- Aloituspaiikkoja lisättäessä korkeakoulujen ja valtion on huomioitava tarvittavat taloudelliset resurssit laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi ja kehittämiseksi. Aloituspaiikkoja lisättäessä ei pidä säästää opiskelijakohtaisista menoista. Lisäksi tulee huomioida alakohtaiset erot, läpäisyasteet ja työmarkkinatarpeet.
- Tuemme Akavan tavoitetta korkeakoulujen rahoitustason nostosta 10 miljardin euron luokkaan. Painotamme perusrahoituksen tärkeyttä, jolla varmistetaan korkeakoulujen autonomia.

Korkeakoulutukseen pääseminen

Vuoden 2025 yhteishaussa oli noin 55 000 korkeakoulujen aloituspaikkaa, kun hakijoita oli lähes 150 000. Sujuvoittamalla korkeakoulutukseen pääsyä mahdollistetaan koulutustason kestävä nosto ja varmistetaan suomalaisen yhteiskunnan osaajapohjan kestävyys tulevaisuudessa. Ikäluokkiemme pienenentyessä on myös tavoiteltava sitä, että suurempi osa ikäluokasta valmistuu korkeakoulusta. Nykyinen työelämä vaatii osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja uudistuksiin mukautumista. Jatkuva oppiminen mahdollistaa myös uran vaihdon, uudelleen koulutautumisen sekä osaamisen täydentämisen.

Nykyinen ensikertalaiskiintiö sitouttaa opiskelijan erityisen tiukasti valitsemaansa polkuun ja päätös loppuelämän ammatista ja erikoistumisesta täytyy tehdä hyvin nuorena. Mahdollistamalla joustavat koulutuspolut myös opintojen alkuvaiheessa voidaan lievittää nuorten kokemaa suurta painetta tehdä erityisen tärkeä päätös lähes heti suoritettuaan toisen asteen koulutus.

- Korkeakoulutukseen täytyy olla yhdenvertaiset ja tasarvoiset hakumahdollisuudet kaikista koulutustaustoista.
- Toteutetaan riittävän pitkäkestoinen kokeilu, jossa osalle työttömiä sallittaisiin työttömänä opiskelu huomattavasti laajemmin tai jopa ilman rajoituksia.
- Opiskelija menettää ensikertalaisuutensa ensimmäisessä tutkinnossa vasta suoritettuaan 60 opintopistettä. Jos opiskelija ottaa toisen opiskelupaikan vastaan ensikertalaisuuskiintiössä, aikaisempi opiskeluoikeus päättyy.

akava.fi/opiskelijat